

Starinski vodnjak – nov okras Kongresnega trga

Mojstrsko delo, ki vzbuja splošno pozornost in pohvalo

Ljubljana, 9. julija.

Precej časa je trajalo, preden so končno dogradili novi vodnjak v Zvezdi. Izkopani vodnjak je bil dolgo časa pokrit z deskami in kup zemlje mu je delal družbo. Kamna ni bilo mogoče dobiti, vsaj takšne vrste ne, kakršnega si je zamislil arhitekt, ki je naredil načrte za obnovo tega starinskega vodnjaka. Končno pa je bilo mogoče dobiti gradivo in delavce, ki so lahko obdelali lep sivkast kamen za obnovo tega vodnjaka. Pred dnevi so navozili kraj vodnjaka potreben obdelan kamen in začeli so z delom. Najprej so postavili okroglo kamenje, ki so ga porabili za vidni del

vodnjaka. Na ta kameniti obroč so potem položili kamenito ploščo, ki je prav tako velika kakor je odprtina vodnjaka. Nad sredino vodnjaka so na dveh straneh postavili dva kamnita stebra v obliki tiskane črke p. Oba stebrička sta zgoraj zvezana s povprek s kamnom. S te prečke navzdol pa visi velik pozlačen škripec, kakršne so nekdanj uporabljali, da so vlekli vedra iz vodnjaka.

Novi vodnjak je zelo okusno izdelan. Ne samo, da je arhitekt dal vodnjaku kar najlepšo obliko, pač pa so tudi kamnoseki delo mojstrsko dovršili. Novi vodnjak je okolici v velik okras in ljudje, ki hodijo mimo kar ne morejo prehiteti, kako lepo se vodnjak poda okolici.

Žetev se pričinja, košnja končana

Ljubljana, 9. julija.

Letošnji Medardovi dnevi, to so dnevi od 8. junija tja do 18. julija, ko naj splošno vlada takšno vreme ves čas, kakršno je vladalo na Medardov dan, 8. junija, so še dokaj ugodni za polja in sadje. Imeli smo doslej v Ljubljani in okolici 16 deževnih dni. Dež je tu in tam nekoliko oviral košnjo, posebno sušenje sena, toda lahko rečemo, da je bilo drugače vreme kaj prikladno za pospravljanje sena. Letošnja košnja je ugodno izpadla. Krme je obilo. Lani je bila košnja mnogo bolj otežkočena s hujšimi nalivi in večdnim deževjem, kajti lani smo imeli prav času košnje razne in neprestane lokalne nevihte s točo.

Letos je Ljubljani in okolici toča prizanesla in upamo, da nas hujše nevihte tudi v juliju in avgustu ne bodo nadlegovale. Košnja je končana. Travniki na Barju so že z malimi izjemami vsi pokoseni. Deloma je bila stiska za prave kosce, ki so imeli poleg izdatne hrane na dan po 70 do 80 in celo 100 din na dan ali v lirah: 26.60, 30.40 in 38. Opažati pa je bilo drugače, da so bili mnogi prejšnji travniki na Barju preorani in spremenjeni v njive, na katerih so večidel zasejali fižol, koruzo, ki najbolje uspeva na barjanski zemlji, kakor tudi mnogo zelja, krompirja in drugega solivja. Zlasti dobro uspevajo na Barju paradizniki.

Ko je košnja končala, pa so kmetje že pričeli s prvo žetvijo. Na mnogih njivah so že poželi ječmen, prihodnje dneve pride na vrsto rž in naposled pšenica. Vsa žita so kazala prav lepo in bo letina zelo povoljna in dobra. Toča je posebno dolenjski strani prizanesla, da ni pomandrala in pokostila žitnih polj. Lepa letina kaže tudi v krajih na vzhodni strani mesta. Tudi tu so vsa žita bila obvarovana pred uimami, posebno pred točo, ki je na pr. pred leti napravila od Most naprej proti Vevčam ogromno škodo, ko je toča do tal žito in sklestila po njivah vse žitne bilke, da so morali kmetje slamo naglo pokositi, odnosno pograbiti in jo spraviti za stelo.

Lahko rečemo, da so bili naši kraji letos posebno obvarovani pred raznimi vremenskimi katastrofami, tako pretekli mesec, ki je v mete-

oroloških zapisih in med našim ljudstvom zapisan kot mesec najhujših lokalnih neviht in vremenskih nesreč.

Kmetijski oddelek Visokega Komisariata, ki vodi že leta in leta poseben pregled o vseh vremenskih katastrofah in pregled o vseh, po njih povzročenih poljskih škodah, letos ni še prejel daljših in obširnejših poročil iz raznih njemu podrejenih okrajev, ki so doslej splošno javljali o povoljnih izgleh dobre letine, tako glede poljskih pridelkov, kakor tudi glede sadja. — d.

Potresni sunek v Ljubljani

Ljubljana, 9. julija.

Od mnogih privatnih strani smo bili obveščeni, da je bilo čutili v torek, 8. t. m. okoli 0.45 ponoči močan, nekaj sekund trajajoč potresni sunek. Smer valovanja je bila od vzhoda proti zahodu. Tudi na meteorološkem zavodu so povedali, da so dobili od zasebnikov obvestila o nočnem potresnem sunku. Žal potresomer ljubljanskega meteorološkega zavoda ne deluje in tako ne moremo podati točnejših poročil o jakosti in času potresa. Z dežele doslej tudi še niso prišla od raznih vremenskih opazovalnic nobena poročila o kakem potresu.

Toplo, a vetrovno vreme

Včerajšnje popoldne je bilo zelo soparno. Sonce je sijalo, da že zlepa ne tako. Čeprav je bilo nebo jasno kakor ribje oko, vendar sončna toplota le ni prišla toliko do izraza, kakor bi mislili. Ozračje je bilo vetrovno. Veter je dvigal v središču mesta in po okolici oblake prahu. Bil je močan in kar dobro si moral držati klobuk, da ti ga veter ni odnesel. Drevesne veje so se krivile in lipovo cvetje se je osipalo. Proti večeru pa se je ozračje vendarle umirilo. Bil je prijeten večer, čeprav malo hladen.

Še zadnji ostanki zidov izginjajo

Ljubljana, 9. julija.

Zadnje opeke in kamni padajo na hiši, kjer je bila pred nedavnim še trgovina s čevlji Šinkovec na Kongresnem trgu. Pred nedavnim so porušili ostrešje hiše, zdaj pa so začeli podirati opeke in kamne. Še kakšnega pol metra v višino sega zidovje. Delavci hite podirati še ta ostanek zidovja in ko ga bodo odstranili, se bo odprl pogled na Šubičev ulico in še naprej proti Tivoliju. Kakor vse kaže, bo nova cesta, ki bo vezala središče mesta s Tivolijem in Bleiweisovo cesto, kmalu dograjena, kar bo zelo praktično za vse, ki bodo hoteli po najkrajši poti priti iz mesta v zeleni Tivoli. Tudi samostanski zidovje na Muzejskem trgu pridno podirajo in če vidijo ruševine, pa ne veš za kaj gre, se ti zdi, da so na oni strani Turki, ki rušijo obrambne zidove. Na Muzejskem trgu bodo stari samostanski zid porušili, novega pa bodo sezidali onkraj nove podaljšane Šubičeve ulice. Novi samostanski zid bo prav tako visok, le debel bo nekoliko manj. Novo podaljšano ulico bodo potem uredili, cestnišče povzeli in morda v kratkem tudi tlakovali, uredili hodnika na obeh straneh. S podaljšano Šubičev ulico bo mesto vsakekar mnogo pridobilo. Zlasti kar se prometa tiče, bo nova cesta sila prikladna.

Opozorilo poštnega ravnateljstva

Poštno ravnateljstvo sporoča: Občinstvo se opozarja, da je prepovedano devati v navadna in v priporočena pisma denar in da je tudi prepovedano devati v pisma poštno vrednotnice za višji znesek kakor trideset lir.

Razdeljevanje moke pekomo in trgovcem

Mestni preskrbovalni urad obvešča vse peke in trgovce v Ljubljani, da je danes, v sredo 9. t. m., začel razdeljevati moko v II. nadstropju Mestnega doma tako, da ob ponedeljkih, sredo in petkih dobivajo moko peki, ob torkih trgovci od začetne črke A—K, ob četrkih trgovci od začetne črke L—P, ob sobotah pa trgovci od začetne črke R—Z. Razdeljevanje moke bo vse te dni po navedenem razporedu od 7.30—11, peki in trgovci naj se pa natanko ravnaajo po tem razporedu.

ŠPORTNE VESTI

V nedeljo sta igrala v Zagrebu večna rivala Gradjanski in Hašk. Oba sta bila okrepljena s nekaterimi novimi močmi. Igra pa je bila le povprečna in je Gradjanski z lahkoto zmagal z rezultatom 3:0.

Prihodnjo nedeljo bo zagrebški Gradjanski spet šel v goste na Dunaj.

15. junija je sodil znani nemški sodnik Karel Fritz iz Merlenbacha v Lotaringiji 800 nogometno tekmo. Lepo število, ki ga doseže le malokdo.

Francija hoče odpraviti poklicne plačane nogometaše. Tako želi francoski športni komisar, nekdanji svetovno znani teniški igralec Borotra. Toda klubi s tem njegovim predlogom niso zadovoljni in hočejo še naprej plačevati svoje najboljšje igralce. Borotra in njegova desna roka Pascot pa vztrajata pri svojem. Dve leti imajo francoski klubi še časa, da svoja pravila prilagode amaterskim in s tem likvidirajo profesionalizem. Borotra takole utemeljuje svojo zahtevo: Poklicni nogometaši so samo nekaj dni v tednu res zaposleni. Ostanek časa pa zabijajo v kavarnah, pri kartah, pri pižaci in kinih. Ne gre, da bi mladi ljudje tako brez koristi zapravljali prosti čas. Tem ljudem bomo dali službe, ostanek prostega časa pa naj le posvetijo športu. To ni samo športni problem, ampak tudi socialni. Nič nimam proti temu, če plačani športnik zapravi denar za svojo korist, ampak proti temu, da mladi ljudje tako brezskrbno živijo.

Športni komisar v nezasedeni Franciji Borotra, je francoski tenis reorganiziral po nemškem vzorcu. Tako bodo odlej tudi v Franciji odigrali najprej prvenstvo po okrožjih, pozneje pa še medpokrajinsko prvenstvo. Preden bodo te tekme končane, se bo francosko teniško zastopstvo pomerilo s švicarskim.

Nemci, ki se nahajajo v Španiji so odigrali pred nekaj dnevi nogometno tekmo z mestno enajstoroč Barcelone in je tekma ostala s 3:3 neodločena.

Pri zadnjem atletskem dvoboju med Nemčijo in Italijo je zmagala Nemčija s tesnim rezultatom 88:80. Tekmovanje je bilo v Bologni in je bilo 10.000 gledalcev. Največje zanimanje je bilo med gledalci, kako bo končalo srečanje med Marjem Lanzijem in Rudolfom Harbigom. Na 800 m je Lanzi dokazal, da je v vrsti najboljših svetovnih srednjeprogascev. Borba je bila ogorčena. Vodstvo sta si menjavala. Zmagal je Lanzi v času 1:49.00 pred Harbigom, ki je pretekel isto progo 2:10 sek. slabše. Tudi sicer so Italijani, posebno kar se tekov tiče, dokazali da so prav dobri in so pred Nemci prednjačili. Italijana Mariani in Monti sta na 100 m premagala Nemca Scheulinga. Tudi na 200 m je bila borba med istimi tremi silno ostra, saj so vsi trije pretekli 100 m v istem času 10,6 sek. Tudi v cilj so prišli vsi trije nenkrat, s časom 21,8 sek. Izborni čas je dosegel Facchini, ki je tekel 110 m čez zapreke v času 14,6 sek. S tem časom je postavil nov italijanski rekord. Atlet Missoni je tekel 400 m čez zapreke 53,7 sek, kar je bilo tudi odlično. Tudi v štafeti 4x400 m so zmagali Italijani s časom 3:12,2. Kakor so Italijani prednjačili v tehkih, tako so bili Nemci močnejši v ekohih in metih. Nekaj rezultatov: Met kladiva: Storch 56,62 m, Blask 55,71 m; skok ob palici: dr. Haunzwickel 4 m, Glöckner 3,80 m. Tudi v kopju in krogli so zmagali Nemci. Skok v višino: Langhoff 1,95 m. Presenečenje pa so Nemci doživeli pri metu diska. Tu je nepričakovano zmagal Italijan Consolini in ga vrgel 51,05 m daleč in s tem zasedel prvo mesto. S sigurnostjo pa je zmagal Nemec Luther s skokom v daljino 7,30 m daleč.

Obvestila

Danes, sredo, 9. julija: Muč. Gork. Cetrtak, 10. julija: Amalija, d.

Koledar

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva c. 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Komotar, Vič-Tržaška c. 48.

Spominski sestanek ob 20 letnici mature imajo maturanti II. drž. gimnazije (na Poljanah) iz leta 1921 v soboto 12. t. m. ob 8 zvečer v gostilni pri »Mraku«, Rimska cesta. — Oblak Martin, dr. Gogala Stanko.

Diplomirani so na Glasbeni akademiji: Bojan Adamčič — klavir, Janja Baukart — solopetja (ped. odd.), Zorka Bradac — klavir, Kajetan Burger — violina, Jurij Gregorc — skladanje, Samo Hubad — skladanje in dirigiranje, Miloš Humek — skladanje (ped. odd.), Olga Jelenc — klavir (ped. odd.), Ksenija Ogrin — klavir (ped. odd.), Francka Ornik — violina, Olga Prám — klavir, Primož Ramovš — skladanje, Marija Roeger — klavir, Anton Zapletal — klavir (ped. odd.), Janez Žižmond — violina (ped. odd.).

Na Srednji glasbeni šoli: Stanislav Goršič — skladanje, Anton Koncut — skladanje, s. M. Simona Ličan — klavir, Herta Seifert — klavir, Josip Vrhovnik — pozavna.

Ljubljansko gledališče

DRAMA

Začetek ob 20

Sreda, 9. julija: Zaprt.

Četrtek, 10. julija: Zaprt.

Petek, 11. julija: »Via mala«. Izven. Cene od 7.60 lir navzdol. Igra skupina mariborskih slovenskih igralcev.

Sobota, 12. julija: »Okence«. Izven. Cene od 7.60 lir navzdol. Igra skupina slov. mariborskih igralcev.

Nedelja, 13. julija: »Via mala«. Izven. Cene od 7.60 lir navzdol. Igra skupina slov. mariborskih igralcev.

OPERA

Začetek ob 20

Sreda, 9. julija, ob 20.30: »Traviata«. Izven. Gostovanje Kr. Rimske Opere.

Četrtek, 10. julija, ob 20.30: »Madame Butterfly«. Izven. Gostovanje Kr. Rimske Opere. (Obe predstavi razprodani.)

Petek, 11. julija. Zaprt. (Generalka.)

Sobota, 12. julija. »Pri treh mladenkah«. Red Premierski.

»Pri treh mladenkah«. Schubert-Berthéjevo delo je izredno prikupno. Melodizno, zabavno in čustveno. Glavna interpreta sentimentalnega dejanja sta: Hannerl (Vidaljeva) in Schubert (Janke), nosilci komičnih prizorov pa: Grisi (Policeva), Tschöll — Zupan. Hederl bo pela Poljanarjeva, Heiderl — Barbičeva, Tschöllova — Spanova, Schobra — B. Sancin ter Novotnega Modest Sancin. Dirigent: D. Zebre. Režiser: D. Zupan. Premiera bo v soboto, 12. t. m., za red Premierski.

E. I. A. R. Radio Ljubljana

Sreda, 9. julija:

Ob 7.30 radijska poročila v slovenščini, 7.45 operetna glasba (glej program). V odmoru (8.00) napoved časa, 8.15 radijska poročila, 12.30 radijska poročila v slovenščini, 12.45 komorna glasba (glej program), 13.00 napoved časa, 13.15 poročila glavnega štaba Oboroženil Sil v slovenščini, 13.17 simfonični koncert, dirigent maestro Aleco Galliera, 14.00 radijsko poročilo, 14.15 simfonični koncert, dirigent maestro Aleco Galliera, 14.45 radijsko poročilo v slovenščini, 17.15 koncert sopranistke Lovševne in basa Frica Lupše, 19.00 »Parliamo l'italiano«, ura italijanske, poučuje prof. dr. Stanko Leben, 19.30 radijsko poročilo v slovenščini, 19.45 slovenska glasba, 20.00 napoved časa — radijsko poročilo, 20.20 pogovori v slovenščini, 20.30 prenos iz ljubljanske Opere: izredna predstava Kr. rimske Opere; v odmorih (21 približno): poročila v slovenščini; ob 22 približno: pogovori v slovenščini; ob 22.45 približno: radijsko poročilo v slovenščini.

Rade volje popravljamo

V ponedeljski številki »Slovenskega doma« smo poročali o velikih novih cestnih delih v novomeškem okraju. V poročilu pa se nam je vrinila pomotoma napaka. Napisali smo, da so pri teh delih zaposleni tudi dijaki in da prejemaajo za svoje delo plačo ter da imajo hrano in stanovanje zastoj. Naše poročilo, ki smo ga dobili z Dolenjskega, radevolje popravljamo v toliko, da dijaki dobivajo le plačo, za stanovanje in hrano pa morajo skrbeti sami.

Cercasi rappresentante

Introdotta clientela frutta secca e erine vegetale. — Scrivere: —

Zastopnika

vpeljanega pri odjemalcih posušenega sadja in rastlinskih vlakn iskoemo. — Pisati na: —

ANTONIO LUPO RAIMONDO - PALERMO

Legnami

Importatore grossista gradirebbe l'azienda relazione di affari con primarie ditte produttrici di segati Abete. Scrivere: —

Les

Uvoznik na debelo bi rad stopil v poslovno zvezo z vodilnimi tvrkami jelo-vih žagarskih izdelkov. Pisati: —

Cassetta 36 D. Unione Pubblicità Italiana-Genova

Charlie Chan v San Franciscu

»Načelnik policije je ravnokar dobil brzojavko,« je pojasnil Flanery. »Jutri ob pol treh popoldne bo prišel nadzornik Duff iz Scotland Yarda, s njim pa neki možki, ki bo lahko na prvi pogled spoznal Eno Diran. Hočem reči: z nadzornikom bo prišel mož te žene, major Erik Diran!«

XII. poglavje.

Nekega meglenega večera.

Ko je bil sam s Kirkom, je Chan nekaj trenutkov pomolčal in zamišljeno gledal predse.

»Kaj bomo izvedeli v torek? Upam in želim, da bi bilo to nekaj zanimivega, ker se me že prijmlje časovna stiska.«

Kirk je začudeno pogledal detektiva. »Pa nas menda vendar ne boste v sredo zapustili, četudi ne bi bila rešena uganka, ki nas vse skupaj zanima?«

»Na tihem sem dal svojemu malemu sinu objavo in jo bom držal,« je trmasto odgovoril Kitajec. »Jutri bo mož Eve Diran tukaj. Stvari se odigravajo, da si lepše želite in ne moremo. Ta mož nam bo jasno in odkrito povedal, ali je ženska iz dvigala njegova žena ali ne. Če je, bo stvar verjetno s tem že rešena. V nasprotnem primeru pa bom imel mirno vest, kajti storil sem vse, kar je bilo v moji moči. Potem pa naj se nadzornik Flanery trudi še naprej, kolikor se bože.«

»Res, pred sredo se zna še mnogokaj pripetiti. Za danes pa imam, gospod Chan, namen popeljati vas v Cosmopolitan club. Ali hočete danes kositi z menoj v tem klubu?«

Chanov obraz se je raznežil v zadovoljen nasmeh.

»Vi kar prehitete moje želje. Zahvaljujem se vam za vašo ljubeznivost.«

»Torej drž! Jaz imam sedajle delo v pisarni. Pridite pome okrog pol ene. Ko se bo Parady vrnil domov, vam rečite, prosim vas, da bova kosila v mestu.«

Kirk je vzel klobuk in plašč in odšel. Chan je stopil k oknu in začel gledati mesto, ki se je kopalo v soncu. Pogled mu je taval po pristanišču, kjer je našel

prikrit krov in rdeče dimnike dobro znane ladje, ki bo pojutrišnjem, v sredo, odpelje v Honolulu. Ali bo pa tudi on na krovu te ladje? Zaklel se je, da bo... pa vendar?...

Tedaj je vzdihnil

Na vratih se je zaslišal zvonec. Chan je šel odpret. Pred vrati je stal časnika Bill Rankeen.

»Srečen sem, da vas tukajle najdem,« je začel Rankeen. »Ves včerajšnji dan sem prebil v občinski knjižnici. Zagotavljam vam, da sem dvignil več prahu, kakor pa Ben-Hur s svojim dirkalnim vozom.«

»In brez uspeha?«

»Našel sem v »New York Sunu«, ki je bil tedaj največji list, kratek dopis iz Peshawarja. Sem ga prepisal. Glejte!«

Chan je vzel papir in prebral tisto, kar je že vedel. Eva Diran, mlada žena kapitana Erika Dirana, je izginila v tajinstvenih okoliščinah neko noč, dva dni prej, preden je bil dopis napisan, in sicer med nekim izletom v peshawarskih hribih. Oblasti so se razburjale zaradi tega izginotja in zato so morali britanski vojaki neutrudno iskati po vsej okolici.

»Dopis je bil datiran 5. maja,« je pripomnil Chan. »To pomeni, da se je Eva Diran izgubila v noči 3. maja 1912. Ali niste nič drugega našli?«

»To je vse, kar je bilo v članku. Tu sploh ni omenjeno ime polkovnika Beate, kakor ste vi upali. Sedaj mi pa povejte, zakaj vi mislite, da je tudi on vmešan v to afero?«

»Nič... kar tako... To je ena tistih številnih napak, ki jih naredi tudi najboljši detektiv.«

»Pa povejte mi vendar, kaj se sploh dogaja,« ga je nadlegoval reporter. »Tekal sem za Flaneryjem in gosposično Morrow, vendar se mi ni posrečilo od njiju izvedeti niti besedice. Moj urednik me gleda čimdalje bolj porogljivo. Dajte, pomagajte mi iz zagato!«

Chan je odkimal z glavo.

»Nimam nobene zakonite pravice, da bi tukaj opravljal detektivsko delo. Zato mi ni nič prijetno, da bi vas seznanjal s stvarmi, ki dejansko ne spadajo v moje delo. Nadzornik Flanery kaže proti meni še itak preveč simpatij, ki so podobne tistim, kakršne goji do največjih newyorških žepnih tatov. Toda položaj se bo naglo premenil in posijala bo luč. Ta hip stojimo z eno nogo v vodi, z drugo pa na obrežju, vendar bomo v kratkem že sredi deročega hudournika. Če bom še ostal na prizorišču do trenutka, ko bomo izvedli glavno odkritje, bom srečen, da bom ravno vam dal prve podatke.«

»Ako ostanete na pozorišču? Kaj hočete s tem povedati?«

»Osební razlogi me ženo domov. V sredo bom odšel.«

»Da... kakor ste bili odšli že preteklo sredo,« je smeje pripomnil Rankeen.

»Ne boste me prepričali, da bo mirni vzhodnjak v kritičnem trenutku izgubil potrpljenje. Sedaj pa na svidenje, ker se mi mudi. Nikar ne pozabite na svojo objavo!«

»Imam dober spomin, pa tudi dosti sem vam dolžan. Nasvidenje!«

Ko je časnika odšel, je Chan začel zamišljeno gledati v prepis, ki mu ga je prinesel Rankeen.

»3. maja 1912,« je spregovoril glasno. Nato je naglih korakov stopil k mizi, na kateri je ležala knjiga »Življenje polkovnika Beate«. Naglo jo je listal, dokler ni našel mesta, ki ga je iskal.

Tedaj se je zleknil v naslanjač, odprl knjigo in jo položil na kolena in se zatopil v razmišljanje.

Točno ob pol eni se je pojavil Chan v Kirkovi pisarni. Mladenšč je vstal, vzel nekaj papirjev s police in jih vrgel v svojo usnjeno torbo.

»Po kosilu se moram dobiti z odvetnikom,« je pojasnil Chanu, ki ga je preiskujoče opazoval.

Dajte.

Kakšna je Stalinova armada

Najbližjim sodelavcem je Stalin večkrat dejal, »da mora vsaki revoluciji slediti Napoleon, ki naj jo obvlada z bajoneti«

»Il Popolo d'Italia« prinaša v eni svojih zadnjih številčk zanimiv članek o Stalinovi vojski. Članek je napisal eden najuglednejših in najbolj informiranih rimskih časnikov, tudi v mednarodnem svetu dobro znani Mario Appellius. Iz tega članka posnemamo:

Boljševizem je že v začetku ko je prišel na oblast, hotel ustvariti močno vojaško silo. V dobi Lenina in Trockega je ta načrt bil osnovan na mednarodnem temelju, kot sila, v službi revolucije, ki naj bi spravila ves svet pod oblast srpa in kladiva. Ko se je povzpela na oblast Stalin, pa se je revolucionarnemu imperializmu pridružil resnični, ruski imperializem, po zgledu carističnega. Stalin je svojim najbližjim večkrat izjavil »da mora vsaki revoluciji slediti Buonaparte, ki naj jo obvlada z bajoneti«. Stalinov sen je bil vsa leta, da bi moderni Napoleon postal on.

V začetku je Stalin podpiral razvoj sovjetske armade in je v tem videl izraz ruske moči. Pozneje se je zbal, da bi armada, ko bi postala preveč močna, mogla uničiti njegov režim in njegovo oblast, zato je nekoliko zavrl njen razvoj. Spoznal pa je, da mu je močna armada neobhodno potrebna, a ker ni zaupal dotedanjim vojaškim prvakom, je s pomočjo krvnika odstranil vse najvišje poveljnice suhozemske vojske in mornarice. Bilo je to

velikopotezno čiščenje

Izginilo je 75 odstotkov tistih, ki so tvorili najvišji vojaški svet, 13 izmed 19 poveljnikov armade, 110 od 195 divizijskih generalov. Vsi ti so bili umorjeni, zaprti ali odpušteni. Ko je odstranil vse sumljive poveljnice, se je Stalin z vsemi razpoložljivimi silami lotil izdelovanja orožja, kipečenja streliva, ustvarjanja novih divizij.

Leta 1937 je bilo zelo pomembno za sovjetsko armado. Takrat je »Krasnaja Zvezda« objavila, da je komaj 15 odstotkov sovjetskih poročnikov obiskovalo vojaško šolo, in da jih je od 46.000 častnikov imelo komaj 18.000 potrebno vojaško izobrazbo. Hipotetika se je

število vojaških šol potrojilo

Stalin vpele obvezno predvojaško izobraževanje. Leta 1937 je bilo poklicanih pod orožje 260.000 novincev. To število je bliskovito rastle in leta 1940 je bilo poklicanih pod orožje 1.200.000 novincev. Vojaški rok se je podaljšal na dve leti. »Komsomolci« so morali vsako leto poslati določeno število svojih članov v častniške šole. Miro-ljubne sanje so izginile; Stalin hoče močno armado, mogočno mornarico in močno letalsko silo. Zavede ruske narodne moči se vcepila novincem obnem z idejo o nepremagljivosti revolucije.

Vojna s Finsko — »generalna skušnja«

Znova se uvedejo vojaški čini, disciplina se okrepi. Častniki dobijo sablje. Tanki se gradijo v ogromnih množinah. Leta 1938 je Rusija imela največje število tankov izmed vseh držav na svetu. Letala se gradijo na tisoče. Ko je Stalin domneval, da je njegova armada že dovolj močna, je

hotel narediti z njo nekako »generalno skušnjo«. Za to si je izbral Finsko.

Vzroki neuspeha

Vojna na Finskem pa mu je prinesla razočaranje. Tedaj pa je poslal na bojno polje kot opazovalca Malahovskega, svojega posebnega tajnika za vojaške zadeve z nalogo, naj prouči vse vzroke neuspeha. Malahovski je podal Stalinu podrobno poročilo o splošnem stanju armade. Kot glavne pomanjkljivosti je navedel sledeče:

1. Pomanjkanje višjih poveljnikov.
2. Nesposobnost nižjih poveljnikov, posebno stotnikov.
3. Potreba motoriziranja najmanj 50 odstotkov armade.
4. Neumestnost skupnega uporabljanja motoriziranih enot, pehote in konjenice. Potreba armad, ki bi bile popolnoma motorizirane in ki bi se uporabljale ločeno od ostalih.
5. Potreba povečanja števila in izboljšanja tankov. Okoristiti se s prakso, ki jo imajo kmetije za uporabo poljedeljskih strojev in iz njihovih vrst izbrati moštvo za najmanj trideset oklopnih divizij.

V poročilu Malahovskij svetuje tudi nekaj radikalnih sprememb, predvsem odstranitev političnih komisarjev iz armade. Ti naj bi se vojaško izobrazili in postali višji častniki v armadi.

Malahovski je tudi svetoval, da bi se pomnožili specializirani oddelki, napadalni oddelki in padalci. Predlagal je odstranitev maršala Vorosilova in naj se na njegovo mesto postavi maršal Timošenko; v vodstvo naj bi bili sprejeti tudi maršal Budjuni, general Mereškov in general Šulcov.

Timošenko — preprost besarabski delavec

Stalin je proučil predloge Malahovskega in jih tudi skušal udelestiti. Timošenko je prevzel mesto Vorosilova. Leta 1915 je bil Timošenko še preprost delavec, po roku iz Besarabije. Leta 1918 je postal general, čeprav je bil star šele 23 let. Bil je od vsega početka zvest Stalinov pristav in njegov pomočnik.

General Šulcov, po roku Ukrajinec, je specialist za utrdbe. V pomoč pa mu je bil dodeljen še najposobnejši ruski specialist za utrdbe inženirski general Čincenko. Ta dva sta zgradila nešteto utrdb ob zahodni in južni meji Ukrajine, katero je Šulcov imenoval »najbolj ogroženo in najbolj grozno pokrajino države«. V zvezi s tema dvema generaloma so najnovejša in najmodernejša ruske trdnjave Ponjici, Kenčiki in Voronov. General Šulhov je kot poveljnik vojaškega okrožja mesta Kijeva zgradil v Ukrajini utrjen pas in v maju in juniju razvrstil armado na Karpatski fronti.

Poleg Timošenka in Šulcova je general Mereškov priznan kot najboljši sovjetski vojni taktik, kljub neuspehom v finski vojni na odseku v bližini Leningrada.

V letih 1939 in 1940 je Stalin opremil armado z ogromnim številom protitankovskih, protiletal-

Te dni slave tudi borovničarji svoj praznik.

skih in brzostrelnih topov kakor tudi z več tisoč tanki raznih tipov.

Nova taktika

Vojna na Poljskem so Rusi pazljivo proučili in so svojo vojno taktiko skušali spraviti v sklad z nemško napadalno taktiko. Glavne točke te taktike, ki se pripisuje Mereškovu so: 1. ubraniti se pred oklopnimi divizijami in bombniki »Stuka« s številnimi motoriziranimi enotami opremljenimi z brzostrelnimi topovi. 2. Napad oklopnih divizij z boka z oklopnimi enotami, da se s tem zavre njihovo napredovanje in ohrani udarna sila. 3. V slučaju sovražnikovega prodora skozi oklopne vrste, zbiranje za hrbtom sovražnika in napad od zadaj. 4. Ubraniiti je treba, da bi sovražnikova pehota napadla razbite oklopne enote. Stalin je tudi poskrbel, da bi armada razpolagala z velikim številom padalcev in bombnikom podobnim nemškimi »Stuka«, ki je v sovjetski armadi dobil ime »Cras-kupper«.

Dve veliki napaki

Vojaški strokovnjaki pa izjavljajo, da je Stalin zagrešil dve veliki napaki: a) polagal je večjo važnost na količino kot pa na kakovost; b) zane-marij je problem prometnih zvez, ki pa je v Ru-siji življenjske važnosti. Ena sama železnica, de-loma celo le enotirna veže na primer petrolejske vrelce v Bakuju z obmejnimi kraji in z važnejšimi strateškimi pokrajinami. Ena sama železnika črta veže Leningrad z Moskvo ter ena sama cesta in sicer stara cesta preko Smolenska iz Napo-leonove dobe.

Veliki ruski vojni načrt

— kolikor se da posneti iz raznih informativnih virov — je predvideval velikanski napor na ob-mejni črti, kar bi vojno preneslo na ozemlje izven Rusije. V slučaju neuspeha, naj bi se armada usme-rila proti utrjenim črtam, takojimovanam »Stali-novim črtam«, katere je zgradil inženir Pivarov po zgledu Maginotove in Siegfriedove črte.

Ce bi tudi ta črta bila predrta, bi nastopila tretja obrambna linija, tako imenovana »zvezna«, ki obstoji v tem, da se posamezne sovjetske re-publike branijo samostojno in da pritegnejo so-vražnika čim globlje v deželo ter z gverilsko vojno uničujejo njegove zveze z zaledjem. Ta način iz-vira še iz dobe Trockija in je obnovitev stare taktike generalov za časa carja Aleksandra. Raz-lika je le v tem, da naj se te gverilske vojne udeležujejo tudi vse civilno prebivalstvo.

Zdi se da je Stalin tik pred tem, da poskusi še to tretjo taktiko, kar pa je zanj strašen udarec, saj je gradil vse svoje upe na svojih napadalnih načrtih. Prav temu dejstvu je pa pripisati krvavi odpor ruskih armad, ki pokriva »Stalinovo črto« s celimi kupi žrtev. Kremelj napenja vse sile, da bi preprečil popoln neuspeh nove »Stalinove strate-gije« in da bi ne bilo treba vrniti se k stari ca-ristični strategiji.

8 dni stara brada — padla v 30 sekundah

V madžarskem mestu Debreczin so tamkajšnji brivci priredili tekmovanje, kdo zna najhitreje in najlepše briti. Ta svojevrstna tekma — podobno so pred nekaj leti priredili tudi ljubljanski brivci — je vzbudila mnogo zanimanja ne samo med brivskim svetom, pač pa tudi pri drugih. Končala se je z nadvse presenetljivim uspehom. V svojem poročilu o tem pravi agencija »Centraleuropa«, da je prvo

naigrado dobil brivski pomočnik, ki je nekega de-brezinskega meščana obril v tridesetih sekundah, t. j. v pol minute, čeprav je bil hudo kosmat, saj se ni obril že osem dni.

Novo uspešno zdravilo proti opeklinam

Z veliki muspehom so začeli zadnje čase v Ameriki uporabljati novo zdravilno sredstvo proti opeklinam na obrazu in očeh. Je to neke vrste kemična spojina žvepla in vodika. Prve poskuse so začeli delati v neki bolnišnici v državi Texas, kamor je prišel iskat zdravniške pomoči nek po-lieist, ki mu je neznan razbojnik vrgel v obraz pekočo kislino in na ta način ubežal roki pravice. Zdravniki so opečenega policista začeli zdraviti z novim sredstvom proti opeklinam na ta način, da so mu vsako uro znova namazali opečeno me-sto na obrazu. Že po kratkem času takšnega zdrav-ljenja so popolnoma izginili vsi, tudi najmanjši sledovi opekline.

Zdravniki so nekemu amerškemu častniku, ju, ki se je za ta novi izum na zdravstvenem polju podrobno zanimal, povedali, da so na ta način te-meljito ozdravili že na tisoče bolnikov, čeprav so bile njihove opekline najhujšega zapleta. Novi na-čin zdravljenja je po treh letih skrbnega prouče-vanja od strani patološkega zavoda v Pennsilvaniji in Pittsburgu torej popolnoma uspel.

Na meliso love opice

Na kaj preprost, pa toliko bolj duhovit način love domačini v Egiptskem Sudanu opice. Na de-blo drevesa, na katerega je splezala opica, obesi lovec steklenico mamljive melisne tekočine. Di-šeča pijača kaj hitro privabi opico iz njenega »zračnega« bivališča. Žival se navadno prav hitro spusti z vej, si steklenico prav po človeško na-stavi na ustnice ter hlastno začne požirati dišečo pijačo. Seveda pri tem ne pomisli, da se utegne tako opijaniti, da jo to lahko stane njeno zlato svobodo. In res se znaki pijanosti po tej, na videz tako nedolžni pijači, kaj kmalu pojavijo. Žival iz-gubi še tisto malo razsodnosti, kar je ima, ta trenute pa potem izrabi lovec, skoči k drevesu in pograbi omamljeno opico.

Drzne akrobacije v zraku.

Maršal Italo Balbo

Italijanski roji nad svetom

Storni d'Italia sul mondo

Čez nekaj minut zopet nizki oblaki. Dvignemo se zopet v višino pet sto metrov. Na obzorju opazim verigo ledenih gor. Zdijo se kakor hiše, razrušene po potresu. Polagoma se nam oribljujejo.

Zemlja! Zemlja!

Toda, kaj pomeni ona črta na obzorju? Zdi se kot siv trak, nekoliko temnejši od morja in bolj trden kot mase oblakov. Čim bolj se bližamo, postaja ta razločnejša in temnejša. Dviga se nad morsk gladino, se cepi, izginja in zopet prikaže nekoliko niže. Zemlja! Je to Labradorsko obrežje, naš cilj. Naše sanje se uresničujejo. Brez obotavljanja brzojavim Duceju, ki ob tej uri že nestrpno čaka poročila in neprestano telefonira mojemu tajniku. Ginjenost tega trenutka se more primerjati le ponosu, da sem v celoti izpolnil svojo dolžnost. Zopet je zmagala vera v Duceja. Na nevidnih valovih mu pošljem sporočilo: »Še enkrat, Duce, sem ponosen, da sem izvršil vaše povelje.«

Nekakšna opojnost me prevzema. Tudi oči mojih tovarišev žarijo. Zdi se, da tudi sonce deli z nami radost; z vso razsip-nostjo očarja nepozabni prizor. Fašistična domovina je lahko zadovoljna s svojimi letalci; počastili so uniformo, katero so ponesli s seboj preko oceana: črno srajco.

Sporočim moštvo: »Pooblašчам gospode pilote, da smejo danes pod letalskim jopičem imeti črno srajco.« To odliko za-sluzijo vsi, brez izjeme.

Pod nami je ledeno polje; ledena skorja, ki s težaja plove proti ravniku. Polje je široko približno kilometer, njegova dol-žina pa je nepregledna. V vsej svoji dolžini se dotika obale in videti je kot podaljšek zemlje. Tu pa tam se bleščijo gladke ledene plošče, ki se po svoji belini in svojem blesku ločijo od

ostalega polja. Drugje je skorja zgrbančena in ima najbolj pester oblike.

Na naši desnici so otoki Gaunett, popolnoma brez življenja in obkroženi od ledenih gor. Še dvajset kilometrov, le par minut poleta. Skoraj dotaknemo se majhnega, gola grča: pred nami je Sandwich bay, kjer je zasidrana Allice, nekoliko bolj daleč maloštevilne borne hiše Cartwrighta.

Nočem, da bi me že opazili. Spustim se nad nizko grmičevje in se vrnem nad ledeno polje, da počakam na eskadro. Radio pošilja pozive: I-Bise — I-Ques — I-Pell — so zaostali. Prehitel sem vse. Toda, saj ni bilo mogoče drugače. V prvem delu po-leta sem ostal vedno v višini 150 metrov. Pozneje sem se dvignil na 500 metrov, nato sem se spustil na 200 metrov. Kljub megli nisem zašel niti za eno stopinjo v stran od določene smeri.

Kmalu zapazim na obzorju dve majhni črtici, dva aparata: Questa in Biseo. Naprej, pojdimo jima naproti. Ne bojim se drznega manevriranja. Letim v isti višini, nato pa se v hipu obrnem. Obe letali sta takoj na svojem mestu, eno na desni, drugo na levi. Po radiu oddam dnevno povelje. To je drugo dnevno povelje, katero naslovim svoji eskadri; prvo sem oddal v Orbetellu, zadnje bom v Rimu.

Častniki, podčastniki, letalci! Pred menoj je obala Labradorja. V kratkem bo naš trud pri kraju. Pred pristankom, medtem ko formacija še plove nad le-denimi gorami, vam hočem izraziti svojo pohvalo. Gotovo ne boste pozabili tega težavnega poleta, toda tudi kraljevo letalstvo ga ne bo pozabilo in ga daruje ljubljani domovini in zanj Duceju. Živel kralj!

»Severni Atlantik, 12. julij XI. — Minister, poveljnik druge atlantske eskadre — general Balbo.«

V mislih sledim besedam, ki so mi privrele iz srca in ki sedaj dosejajo moštvo, prevzeto navdušenja nad zmago.

A treba je, da razpošljem še drugo povelje: »Po pristanku začnemo takoj s preskrbovanjem. Ostanite vsi na krovu. Samo poveljniki eskadre naj se zberejo na ladji Ollice.«